

Барилко Денис Ігорович

студент гр. ФМСм-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гуцул І. А.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Результати вивчення європейського досвіду демонструють, що на сьогодні у 13 країнах ЄС служби, що забезпечують фінансову безпеку, входять до складу фіскальних органів, у 14 – до складу правоохоронних органів. У складі фіскальних органів, таких як податкова, митна служба, міністерство фінансів, орган з фінансової безпеки діє в Австрії, Великій Британії, Греції, Естонії, Ірландії, Іспанії, Кіпрі, Латвії, Нідерландах, Німеччині, Португалії, Польщі, Швеції. У складі правоохоронних органів – поліції, прокуратури, або як окремих правоохоронних органів діє у таких країнах Євросоюзу, як Бельгія, Болгарія, Данія, Литва, Люксембург, Італія, Мальта, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія.

Існуюча в Україні модель, за якою компетенцією щодо забезпечення фінансової безпеки наділені органи Державної податкової служби, діє у таких країнах ЄС, як Австрія, Велика Британія, Греція, Ірландія, Іспанія, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Швейцарія, Швеція; інших країнах – Австралії, Індії, Канаді, Новій Зеландії, Південній Кореї, Південно-Африканській Республіці, США, Чилі.

Розвинені країни, наприклад Німеччина, Велика Британія, США, Японія та інші, спрямовують національні митні органи передусім на боротьбу з наркобізнесом, незаконними операціями зі зброєю та іншими злочинними проявами. Перший їхній обов'язок – правоохоронна робота. Українське законодавство також не залишає без уваги цей важливий напрямок діяльності митних органів, але сучасна ситуація в країні фактично висуває на перший план економічну діяльність. Велика кількість порушень митних правил свідчить про недостатній рівень забезпечення митної безпеки України. Тому комплексне розв'язання проблем забезпечення митної безпеки України можливе лише за умови вжиття на державному рівні заходів, спрямованих на підвищення ефективності здійснення державної митної справи, складовими яких є профілактична діяльність щодо недопущення контрабанди і порушень митних правил та ефективний митний контроль. В країнах ЄС широко використовується практика проведення перевірок не тільки в момент перетину митного кордону та митного оформлення, але й до та протягом визначеного часу після оформлення митних процедур товарів і транспортних засобів.

Всесвітня митна організація є незалежним міжурядовим органом, чією місією є підвищення ефективності діяльності митних органів, встановлення, підтримання та впровадження міжнародних інструментів для гармонізації та єдиного застосування спрощених та ефективних митних систем та процедур, які керують рухом товарів, людей та транспортних засобів через митні кордони. Ця організація є форумом, де делегати з країн – учасниць можуть обговорювати

митні питання на рівноправній основі. Кожна країна має одного представника та один голос. ВМО пропонує своїм членам широкий вибір Конвенцій та інших міжнародних інструментів. Члени ВМО також можуть скористатися з технічної допомоги та навчальних послуг, що їх пропонує Секретаріат, або які пропонуються з його залученням. Україна приєдналась до 5 конвенцій, які розроблені і адмініструються ВМО, а також до 2 конвенцій, які розроблені іншими організаціями, але також адмініструються ВМО [1].

Наприклад, в рамках ЄС діє відповідна угода під назвою Конвенція про взаємну допомогу та співробітництво між митними адміністраціями, яка спрямована на врегулювання спільних дій щодо забезпечення дотримання митного законодавства. Згідно з цією Конвенцією, держави члени ЄС забезпечують взаємну допомогу та співробітництво між митними адміністраціями з метою: попередження та розслідування порушень національного митного законодавства; покарання за порушення митного законодавства ЄС та національного митного законодавства. З метою забезпечення такого співробітництва створено координаційний орган, який складається з представників митних адміністрацій всіх країн-членів та відповідальний за отримання прохань про надання взаємної допомоги та координацію такої допомоги. На підставі цієї Конвенції держави члени ЄС укладають угоди про обмін посадовими особами митних органів, відповідальними за розслідування порушень митного законодавства [1]. Ще однією формою взаємної допомоги є транскордонне співробітництво між митними адміністраціями, яке передбачає допомогу шляхом направлення співробітників митних органів однієї держави до іншої та надання організаційної підтримки. Таке транскордонне співробітництво здійснюється для попередження, розслідування та покарання правопорушень, пов'язаних із: контрабандою наркотиків, психотропних речовин, зброї, військового спорядження, культурних цінностей, небезпечних та токсичних речовин, ядерних матеріалів тощо; контрабандою комерційних товарів та товарів заборонених до ввезення на митну територію Співтовариства. Кожен член ЄС може надавати допомогу іншим сторонам даної Конвенції або за власною ініціативою, або на прохання іншої сторони [1].

Для більшості сучасних країн характерним є те, що митні органи діють у структурі міністерства фінансів. Це підвищує ефективність діяльності митних органів та зменшує вплив на них з боку центральних органів державної влади. З митної практики цих країн Україні варто запозичити узаконення правоохоронного статусу митних органів, що дозволить упроваджувати розвідувальну та агентурну роботу. Цілком доречною вважається враховувати і запозичувати кращий досвід зарубіжних країн, оскільки це позитивно вплине на ефективність діяльності Державної митної служби України.

Порушення митних правил може слугувати як підстава при застосуванні не лише провадження у справах про порушення митних правил, адміністративних стягнень, а й інших заходів адміністративного примусу, у тому числі, одного з заходів припинення (оскільки застосовується за наявності факту правопорушення) – адміністративного затримання. На практиці воно виконує функції спеціальної і

загальної превенції (застереження скоєння нових правопорушень як самим порушником, так й іншими особами, які отримали інформацію про ефективну і законну діяльність правоохоронних органів). Розглянемо більш детально цей захід тому, що він має тісний зв'язок з іншими адміністративно-примусовими заходами, є доповненням й часто забезпечує можливість їх використання. Зокрема, за умов вчинення усіх правопорушень, до початку відповідних адміністративно-процесуальних дій (особистий огляд речей і документів, складання протоколу про адміністративне правопорушення, оформлення матеріалів про вилучення предметів тощо), компетентному органу або особі необхідно провести адміністративне затримання. Як самостійний захід адміністративного припинення адміністративне затримання припиняє протиправну поведінку, а також використовується для отримання інформації про особу правопорушника. Метою застосування даного заходу є припинення правопорушень та забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, а підставою – адміністративне правопорушення [2].

Митне обстеження – виходячи з аналізу законодавчих норм, може застосовуватись тільки щодо юридичних осіб. Така процесуальна дія має на меті виявлення товарів, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, чи товарів із спеціально прилаштованими сховищами (тайниками), які вживались аби приховати безпосередні предмети порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, та документів й інформації, зокрема, тієї, що має електронний вигляд, потрібних для розгляду справи про порушення митних правил і їх тимчасового вилучення. Митне обстеження може бути проведено тільки при достатніх підставах, що це є необхідними товарами, документами, інформацією, що розміщується в конкретному місці. Однак перелік зазначених підстав є розпливчастим і абстрактним. Зазначена процесуальна дія повинна відбуватись у присутності посадових осіб певної юридичної особи, понятих осіб, та фахівців, чий спеціальні знання можуть бути необхідними для її проведення. Митне обстеження супроводжується складенням певного протоколу, законодавчо встановленої форми [2].

Залежно від характеристики товарів, що переміщуються через митний кордон, простий огляд інколи не дає бажаних результатів, оскільки для того, аби побачити різницю між товарами, що декларуються, та товарами, що переміщуються фактично, необхідно мати певні технічні засоби, володіти технологією та навичками їх застосування, мати спеціальні знання. Якщо значна кількість індикаторів ризику вказує на високу ймовірність вчинення митного правопорушення у вигляді недекларування, простим оглядом не обмежуються. До огляду залучаються фахівці відділів технічних засобів митного контролю та використовуються належні технічні засоби.

З метою покращання якості протидії порушенням митних правил в Україні першочергова увага митниць має приділятися: посиленню контролю за достовірністю документів і відомостей, що надаються під час переміщення

товарів, транспортних засобів через митний кордон України та під час їх подальшого митного оформлення; за наявності обґрунтованих сумнівів у достовірності документів і відомостей, наданих під час переміщення товарів через митний кордон України та під час їх подальшого митного оформлення, направленню запитів до митних та інших органів іноземних держав; зіставленню статистичних даних Державної митної служби України з даними митної служби країни місцезнаходження відправника (одержувача) товарів про походження, кількість, вартість товарів, експортованих з України та імпортованих у неї; вдосконалення інформаційних технологій; налагодженню на регіональному рівні дієвої та ефективної взаємодії митниць із правоохоронними органами.

Список використаних джерел:

1. Інформація щодо співробітництва Державної фіскальної служби України з міжнародними організаціями. Станом на 16.02.2016 р. *Офіційний портал Державної фіскальної служби України*. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/informatsiya-schodo-spivrobotnitstva-mini/> (дата звернення: 30.09.2020).
2. Митний кодекс України: Закон України від 26.07.2017 р. № 4495-17. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2012, № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552 (зі змінами).